

Asia: VN/24520/2023

Uuden vammaispalvelulain soveltamisalan tarkentaminen

Lausunnonantajan lausunto

1. Lausunnonantajan organisaatio

Järjestö

2. Pidätkö hallituksen esitysluonnoksen 3 luvussa kerrottuja tavoitteita kannatettavina?

ei

Voit halutessasi esittää huomioita:

Hyväksytyn vammaispalvelulain soveltamisalan tarkentamiselle asetetut tavoitteet turvata vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutuminen ja palveluiden saatavuus ovat erittäin kannatettavia. Nähdäksemme esitysluonnos ehdotuksineen ei kuitenkaan edistä näiden tavoitteiden toteutumista.

ADHD-liitto on erityisen huolissaan siitä, että luonnoksessa esitetyt tarkennukset lain soveltamisalaan eivät mahdollista tavoitteiden toteutumista niiden kohderyhmien osalta, jotka lain valmistelun aiemmissa vaiheissa on tunnistettu väliinpuotoajiksi. Esimerkkinä henkilöt, joilla on jokin neurokehityksellinen häiriö, ja joiden tuen tarpeet edellyttäisivät vammaispalvelulain mukaisia palveluita.

Vammaispalvelulaissa tulee huomioida Suomen ratifioima YK:n vammaisyleissopimus ja lainsäädännön toteuttamiseen on varattava riittävät resurssit hyvinvointialueille.

3. Päästäänkö esitetyillä muutosehdotuksilla esityksen tavoitteisiin?

ei

Voit halutessasi esittää huomioita:

ADHD-liitto kantaa erityisesti huolta siitä, että jo tunnistetut väliinputoajaryhmät eivät edelleenkään pääse tarvitsemiensa vammaispalvelujen piiriin lain soveltamisalan tarkennuksen myötä. On huomioitava, että sosiaali- ja terveysvaliokunta edellytti mietinnössään (StVM 2/2023 vp HE 9/2023 vp), että lainvalmistelussa tulee varmistaa haavoittuvassa asemassa olevien lasten, kuten niiden lasten, joilla on jokin neurokehityksellinen häiriö, palvelut. Myös eduskunta edellytti vammaispalvelulain voimaantulon siirtoa hyväksyessään, että erityisesti autismi- ja neurokirjon lasten palvelut varmistetaan. Nyt lausunnolla oleva esitys ei edistä näihin kohderyhmiin kuuluvien lasten ja nuorten asemaa, vaan nähdäksemme esitetyt ehdotukset heikentävät entisestään näiden kohderyhmien mahdollisuutta saada tarvitsemiaan vammaispalvelulain mukaisia palveluita.

Muutosehdotuksen 2 §:stä on poistettu kokonaan vammaisen henkilön määritelmä, mikä on merkittävä heikennys aiempaan verrattuna. Näin muotoiltuna lain soveltamisala jää epämääräiseksi, ja lakia tulkitsevien mielikuva vammaisuudesta määrittää lain tulkintaa. Vammaisen henkilön määritelmä tulee palauttaa lakitekstiin hyväksytyyn vammaispalvelulain mukaisesti.

Lakitekstin tulee olla mahdollisimman selkeä ja tarkkarajainen, jotta sitä voidaan tulkita yhdenvertaisesti ja vammaisten henkilöiden oikeudet turvaten. Lisäksi huolenamme ovat myös tiedossa olevat hyvinvointialueiden säästöpaineeet, jotka voivat vaikuttaa lain tulkitsemiseen epäedullisesti vammaisen henkilön kannalta.

4. Ovatko ensisijaisen lainsäädännön mukaisten palvelujen ensisijaisuutta korostavat säännökset mielestänne kannatettavia? (Vammaispalvelulain 2 §)

ei

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

Muutosehdotuksessa olevat kirjaukset eivät ole riittävän selkeitä ja tarkkarajaisia, mikä tekee lain soveltamisesta hankalaa. Yleislainsäädännön ensisijaisuus korostuu vahvasti esityksessä, mutta emme näe sille erityistä tarvetta. Tämänhetkinen kirjaus uudessa vammaispalvelulaissa on jo mielestämme riittävän selkeä.

5. Onko elämänvaiheessa tavanomaisesta poikkeavaa tarvetta koskeva säännösehdotus mielestänne kannatettava? (Vammaispalvelulain 2 §)

ei

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

Muutosehdotuksen kohta tavanomaisesta poikkeavasta tarpeesta on ongelmallinen eikä missään nimessä kannatettava. Elämänvaiheessa tavanomaisesta poikkeava tarve on hyvin epämääräinen ja tulkinnanvarainen käsite. Mikäli tällaista päädyttäisiin käyttämään, pitäisi tavanomaisuus jotenkin

pystyä määrittelemään niin, ettei se aiheuttaisi eriarvoisuutta esimerkiksi käsitteen erilaisten alueellisten tulkintojen vuoksi.

6. Onko asiakkaan edun ja maksuttomuuden suhdetta koskeva tarkennus mielestänne kannatettava? (Sosiaalihuoltolain 4 §)

ei

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

-

7. Onko asiakasmaksulain säännöksiä täydentävä niin sanottu suojasäännös mielestänne kannatettava? (Vammaispalvelulain 2 §:n 4 ja 5 momentti)

ei

Voit halutessasi esittää huomioita tai lisätä muutosehdotuksen:

-

8. Voit halutessasi esittää muita huomioita esityksestä:

ADHD-liitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto vammaispalvelulain soveltamisalan tarkentamisesta.

ADHD-liitto ei kannata esitettyjä muutosehdotuksia, ne eivät edistä vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta, oikeuksien toteutumista ja palveluiden saatavuutta. Mikäli muutosehdotus menisi tällaisenaan läpi, jo aiemmin tunnistetut väliinpuotoajaryhmät, kuten henkilöt joilla on jokin neurokehityksellinen häiriö, jäisivät edelleen ilman heidän tarvitsemiaan palveluita. Väliinpuotoajaryhmien määrä voisi myös entisestään kasvaa ehdotettujen muutosten myötä.

Suni Katja
ADHD-liitto ry